

KAŽIKAS PASIGADINA

Pasipasakuojiims

SOFIJA KYMANTAITĖ-ČIURLIONIENĖ

Ne, ne... Je jau tas daktars munės nepagėdīs, tā jau reikiēs graba pasidėrbinti, ĩkapės išsviedinti ir laukti, kumet ėe bus gals. Pakĩriejė unt vėnuos vėitas. Sergi, sergi, patem kontrĩbės pritrũks, kitus i apmauda vedi. Ka jau vėina karta numirtumīs žmuogus. Dabar kap uż kuobini kuoki użkliuvės – gĩvs ir gĩvs. Pasidara tik vėins apmauds ir nebier kontrĩbės. Ir virs saka (geruos uns vaikelis širdėis), tatā saka:

– Je gĩni – gĩk, vo je dvesi – dviesk; vo tēp tōsitėis iš kerties i kertė nier ni kuokė išvedėma.

Saka:

– Pati matā, kad aš vėins su somdininkās negaliu viskuo apziuoti. Pri tuokė buta rėk gaspadinės ne joukams, vo vākũm dar kuoks skruzdiņs. Je jau mirtumi, parvesciō ir jauna, ir su piningās, ir be juokiuos idvas.

Suprontu, kad anam nabageliou pakĩriejė. Bet kur aš dingsu, gĩva i žemė nalšiu. Ėr tēp gerā, kad uns delikatnus žmuogelis: ni kuokė skaudė žuodė nepasaka ir vėn tatā lėip gĩditėis.

Kas teisibė, tas teisibė, nebeso tēp pašonki, kap ka lioubu būtė. Ir kas pasidarė, kas nepasidarė: pasigadina kažikas, ir gana. Ar ėe kėinuo bluogas akis, ar ėe kuoks žuodis, – kon barėk žėnuoti. – Kuoki tatā buvau muotriška: šešis pundus svieriau, rugiũm du pũrus kieliau, dum doudont vėzima kruoviau. Kas tas munėi buva, tik paskou, ka tũm vākũm privisa, kap bulviu kerė, tā jau iš numũn nedidelė kon išžėngti begalieju, ir tēp neištĩzau dėl to. Krikštĩnuoms vis pati pĩragus kepiau, alu dariau, truobas šlaviau, vo su krikštĩnuoms ilgiau nelaukiem, kap tris dėinas. Ir vis tēp ėjė par pėnkiolėka metu, kap gaidiou gėiduoti. Vo paskou jiemė kažikas ir pasigadina ba kuokiuos prižastėis. Juk dieltuo mėnka dākta, kad i ekėti ikritusi išbuvau unt runkuos pasikuorusi puora adĩnu, ta jau niekam nereikiejė atsitikti, vo atsitika. Neb ta muotriška palikau, pasigadina kažikas. Strienas ĩr, ruoduos, pakulinės siũlās privarstĩtas, tēp ruoduos, bematont nukris. Kuojės kap istaĩtĩtas, lig medėnės, par keli nekon begaliu sulėnkti. Vo galvuo ėipims, ruoduos, kas pelũtiui lizda traiška isėlėpės. Tas vis dar būtum niekā, tik ka pati širdis palėka nebsvėka: nekon valgĩma beprijem.

Ka ir tas suskis Petris: juk pėimenuks tebie, vo daugiau uż muni sujied. Anam publiũdė kuošės mažā, vo ir rũgšta pėina sem ir saldė žvalguos. Aš i kuošė nekon beveizu: ka rĩta meta pusgarėcė pėinelė su dvim rėikeliem dounas sudažau, ta munėi lig pėitu użtenk tuo. Vis ta liga ton padara.

Rašituojė, publicistė, literatũras, dailės, tėtra tirėnietuojė ėr kritikė, vertiejė, pedaguogikas, kalbuos kultũras speceliste Kimantaitė-Čiurlionienė Suofėjė (1886–1958). Puotoreprodukcėjė iš redakcėjės arkĩva. Puotuograps nežėnuoms

Teisibė sakont, dabar ir šeiminelė nebmaža, visĩms rėk gerklės prikĩmšti. Ka apsied stala, kap šašā pakauši. Vo kam rūpesnis? Mamalė ir mamalė. Vis ton mamalė pasikondė, neveiz nelabijė, sutvierimā, ka mamalė uż slėnkstė jau kliũn. Duori ĩr vākā, tuo negal sakti, tik dar anũm protėlis mėnks, kap kuokiũ žvirbliũtiũ, ir omžis ne kuoks tier. Stapelis pėnkiuoliktus metelius użkliudė, Kuotrelė keturiuoliktus, Pranelė ir Vuonelė (dvĩnā) – trĩlėktus ėt, Kazelis ir Petris tēp pat vėiniuoliktus użstuojė. Juonkė – devintus, Klemelis – septintus, Elinelė ir Juokũbielis – apėnt dvĩnā, Marijuonelė, kas ta tier, trejũm meteliũ, vo Paulelis su Zeneliũ – varlės gatavā. Aš anoudum gimus ir ikĩtau i ekėti.

Teisibė pasakius, ėe numanau aš kita dākta jouba kalta, kap tas ekėtis. Matā tujau paskou buva mugė, vėdiem karvė pardouti. Vėins latvis buva użsispĩrės pirkti, tik nikāp sulĩgti negaliejuom, diel tũm piningũm surokavuom, tik ons nenuorieji magarĩėi staĩti. Vo vedo tatā sakuov. Ka tuokė šiemargelė, numėi auginta, graži karvelė, ni paduoruma nepaduoru ba magarĩėi išlėsti. Vo tas latvis saka:

–Ja, su tuokės Telšĩũm pliumpės gersu aš, matā, magarĩėės.

Mona širdelė neišturiejė tuo paniekinima ir sakau anam:

– Je, mes pliumpė, ta tuos šiemargelės oudėguos neregiesi savatvartė, – ĩr dar kelis žuodelius pridiejau, nedidelė prastus, bet tēp rĩkingā pasakiau, kad ons tik saka:

– Ton auksa udėga veskis nomėi, vo tu, buoba, pasigailiesi.

Tou šiemargelė pardaviau žideliũ, ons ligti nulĩga septynis rublius su šešiuoms grĩvinuoms, bet magarĩėes geras pastati. Par ton

(Nukelta i 72 p.)